

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

ŠKOLNÍ ROK 2016/2017

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název a adresa školy, pro kterou platí tento MPP	ZŠ Dubí 1, Školní náměstí 177
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Bc. Jan Holub
Telefon	417 571 016
E - mail	jan.holub@zsdubi1.cz

Jméno a příjmení školního metodika prevence	Šárka Walterová
Telefon	777 667 187
E - mail	sarka.walterova@seznam.cz

Jméno a příjmení metodika prevence - 1. stupeň	Mgr. Soňa Korbová
Telefon	417 571 743
E - mail	sona.korbova@zsdubi1.cz

	Počet tříd	Počet žáků
Přípravná třída	1	15
ZŠ - 1. stupeň	9	160
ZŠ - 2. stupeň	4	72
Třídy LMP	1	10
Celkem	15	257

Obsah

A. ZMAPOVÁNÍ SITUACE VE ŠKOLE PRO STANOVENÍ CÍLŮ MPP	4
Vstupní informace a jejich zdroje.....	4
1. Sociální okolí školy.....	4
2. Konkrétní záměr prevence	5
3. Informace od pedagogů.....	5
4. Informace od rodičů	5
5. Informace od žáků.....	5
B. CÍLE VYPLÝVAJÍCÍ ZE ZMAPOVÁNÍ SITUACE.....	6
C. MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM	8
I. Práce pedagogického sboru a vedení školy.....	8
1. V oblasti přímé práce pedagogů	8
2. Plán vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence RCH.....	8
3. Plán vzdělávání ŠMP v oblasti prevence RCH.....	8
4. Způsob spolupráce s ostatními pedagogy ve škole	8
II. Spolupráce školy s rodiči	10
1. Způsoby seznámení rodičů s činnostmi ŠMP, možnostmi spolupráce a MPP	10
2. Aktivity pro rodiče	10
3. Aktivity podporující spolupráci školy s rodiči.....	10
III. Program preventivních aktivit pro žáky škol.....	11
1. Způsob seznámení žáků s činnostmi ŠMP, možnostmi pomoci a MPP.....	12
2. Rámcový harmonogram preventivních aktivit	12
IV. Ostatní akce v oblasti prevence RCH.....	15
V. Spolupráce s okolím školy.....	15
VI. Preventivní plán metodika prevence	15
VII. Metodické pomůcky, informace, kontakty	16
1. Seznam knih:	16
2. DVD.....	17
3. Zřízení nástěnek na chodbách ve všech třech budovách ZŠ.....	17
4. Kontakty	18
VIII. Evidence a efektivita.....	19

IX. Propagace	19
X. Seznámení pracovníků školy s MPP.....	19
D. PŘÍLOHA – ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ.....	20
I. Šikana – základní pojmy	20
1. Vnější charakteristika šikanování	20
2. Projevy šikanování	21
II. Prevence šikany	23
1. Prevence ve vyučovacích hodinách	23
2. Prevence mimo vyučování.....	23
3. Školní řád.....	23
4. Spolupráce s rodiči	23
5. Spolupráce s institucemi	24
6. Předávání informací.....	24
III. KRIZOVÝ SCÉNÁŘ PRO POČÁTEČNÍ STADIA ŠIKANY	25
1. KROK – odhad závažnosti.....	25
2. KROK – rozhovor s informátory a obětí (provádí především metodik prevence)	26
3. KROK - nalezení vhodných svědků a rozhovory s nimi	26
4. KROK - ochrana oběti	26
5. KROK – rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi	27
6. KROK – jednání výchovné komise	27
7. KROK – rozhovor se zákonnými zástupci obětí.....	27
8. KROK – práce s celou třídou.....	28
IV. Evaluace	28

A. ZMAPOVÁNÍ SITUACE VE ŠKOLE PRO STANOVENÍ CÍLŮ MPP

Vstupní informace a jejich zdroje

1. Sociální okolí školy

Základní škola je úplná škola se všemi devíti ročníky. Výuka je realizována v běžných třídách. Kromě běžných tříd máme 1 třídu s upraveným vzdělávacím programem pro žáky s lehkým mentálním postižením. Pátým rokem máme přípravnou třídu.

Výuka probíhá celkem ve čtyřech budovách (budova Školní náměstí 177, Školní náměstí 86, Tovární 364 a Střední 120, Dubí 3).

Ředitelství školy a třídy od čtvrtého do devátého ročníku se nacházejí v budově Školní náměstí 177. V budově Školní náměstí 86 byla vybudována víceúčelová místnost pro pohybové aktivity. Dále je zde funkční cvičná školní kuchyňka, která slouží nejen pro výuku a kroužek vaření, ale i pro různé další školní akce. Žáci i dospělí mají možnost navštěvovat keramickou dílnu.

V budově Tovární 364 se nachází jedna první třída, jedna druhá třída, dvě třetí třídy a školní družina.

V budově Střední 120 v Dubí 3 se nachází 1 třída s upraveným vzdělávacím programem pro žáky s lehkým mentálním postižením, třída 1. B, třída 2. B a přípravná třída.

Počet žáků je ve třídách rozdílný. Vyšší počet žáků je na prvním stupni, pohybuje se v rozmezí od 9 žáků do 30 žáků. Na druhém stupni je v současné době nižší počet, pohybuje se v rozmezí od 13 žáků do 23 žáků. Ve třídě LMP máme 10 žáků. V tomto školním roce máme od první do čtvrté třídy 2 třídy. Od páté třídy je v ročníku jen jedna třída.

Jedná se o spádovou školu, kterou navštěvují nejenom žáci z Dubí 1 a Dubí 3, ale i z okolních vesnic. Pravidelně každý čtvrtek dojíždějí žáci tříd LMP do budovy na Školním náměstí, kde probíhá výuka tělesné výchovy, pracovních činností, fyziky a dějepisu. Žáci mají možnost využít odborných učeben. Vzhledem k tomu, že zastávka autobusu pro dojíždějící žáky se nachází na poměrně frekventované silnici, byli všichni žáci během výuky poučeni o bezpečném chování v silničním provozu. Podobná situace nastává při přesunu žáků do školní jídelny, která se nachází mimo budovu školy, a tak nejen na začátku školního roku, ale průběžně po celý školní rok seznamujeme žáky s bezpečnou cestou do školní jídelny. Ve všech třídách probíhají několikrát ročně besedy ve spolupráci s Městskou policií Dubí na různá témata (osobní bezpečí, účastník silničního provozu, tísňová volání, linka bezpečí, rizikové chování - šikana a násilí aj).

Skladbu žáků do jisté míry ovlivňují žáci LMP tříd (většinou děti romského původu) a žáci pocházející ze slabšího sociokulturního prostředí. Tyto skutečnosti negativně ovlivňují složení některých tříd, a to ve smyslu většího procentuálního zastoupení méně nadaných žáků a žáků s RCH. U většiny žáků známe dobře rodinné prostředí, ve kterém vyrůstají, a tak můžeme velice rychle a účinně reagovat na situace, které vznikají v souvislosti s výskytem RCH. V této souvislosti kladně hodnotím spolupráci nejen s Městskou policií Dubí, ale i s terénní pracovníci Města Dubí a pracovníci neziskové organizace „Terénní programy Květina“. Terénní pracovníce pomáhají škole v komunikaci s rodiči nejen z přípravné třídy, ale dle aktuální potřeby i s dalšími rodiči. Poskytují terénní službu sociální prevence. Naší škole pomáhají v komunikaci s rodiči žáků, u kterých řešíme záškoláctví.

2. Konkrétní záměr prevence

Zaměřit se na jednotlivé oblasti rizikového chování žáků I. a II. stupně. Především v oblasti mezilidských vztahů, agresivního chování, šikany a dalších forem násilného chování. Přiblížit žákům důsledky při porušení zákonných norem. Žáky lépe seznámit s právní normou (školní řád, přestupkový zákon, trestní zákon). Dále pak vést žáky k zodpovědnosti za své jednání, otevřené komunikaci a učít je vhodnou formou reagovat na RCH ve svém okolí. Zvýšit zájem rodičů o spolupráci se školou. Pokračovat v zlepšování vzájemných vztahů mezi rodiči a učiteli prostřednictvím společných mimoškolních akcí. Žáky více motivovat ke školním i mimoškolním aktivitám.

3. Informace od pedagogů

K získávání informací od pedagogů slouží především diskuse v průběhu pracovních porad. Naše škola se nachází na malém městě, a z toho vyplývají i jednotlivá RCH našich žáků. U dětí mladšího školního věku se občas vyskytuje agresivita při řešení problémů. U žáků 2. stupně se také vyskytuje mírná agresivita při řešení problémů, šikanování především ve formě posměchu, pomluv, ponižování, nadávek a kyberšikany (mimoškolní kouření cigaret, příležitostné užívání alkoholu) se týká ve větší míře žáků ze tříd LMP. O šikaně jsou žáci schopni mluvit a s pomocí učitelů se i bránit. Největší problém kolegové vidí v přetrvávající agresivitě našich žáků, spíše jen ve verbální rovině.

4. Informace od rodičů

Rodiče učitele informují o svých starostech a problémech ohledně jejich dětí na třídních schůzkách nebo při individuálních návštěvách školy. Ze získaných informací jasně vyčnívají dva největší problémy, agresivita některých žáků a přetrvávající problém verbálního napadání.

5. Informace od žáků

Žáci mají k dispozici schránku bezpečí. Závažnější problémy, které vyplývají ze vzkazů dětí, řeší metodici prevence. Na škole funguje i školní parlament - zástupci žáků od 4. do 9. třídy se pravidelně scházejí se zástupcem pedagogů paní učitelkou Hanou Durnekovou a na schůzkách prezentují návrhy a nápady na zlepšení života ve škole, ale i kritické připomínky. Děti se tak učí formulovat své myšlenky, vyjadřovat názory a naslouchat druhým, diskutovat o problémech. Jsou tak vedeny k přijetí základních demokratických principů.

B. CÍLE VYPLÝVAJÍCÍ ZE ZMAPOVÁNÍ SITUACE

<p>Hlavní cíl</p>	<p>Cílem tohoto minimálního preventivního programu je vytvořit podmínky pro účinnou prevenci rizikového chování; zvyšovat sociální kompetence dětí; rozvíjet dovednosti, které vedou k samostatnému odpovědnému rozhodování ve vztahu k různým formám RCH, posilování sebevědomí, odmítání všech forem sebezdrůtky, projevů agresivity a porušování zákona a přispívají ke kladnému přístupu k sobě, ke svému zdraví, ke společnosti a k životu vůbec – vedení ke zdravému životnímu stylu</p>
<p>Specifické cíle I. stupeň</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě 2) Osvojování a upevňování základních návyků v předmětu prvouka: duševní hygiena, drogy a my, lidské tělo, zdravý životní styl, záškoláctví 3) Osvojování a upevňování základních návyků v předmětu přírodověda: zdravý životní styl, lidské tělo a návykové látky, sexuální výchova 4) Osvojování a upevňování základních návyků v předmětu vlastivěda: zákony a lidé, zdravá škola a její okolí, osobnosti naší společnosti 5) Osvojování a upevňování základních návyků v předmětu Vv: tematické práce – lidské vztahy, estetické prostředí 6) Osvojování a upevňování základních návyků v předmětu Tv: zdravý způsob života, fair – play chování 7) Zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení 8) Všestranný rozvoj osobnosti žáka 9) Soustředěnost na včasné diagnostikování RCH v třídních kolektivech 10) Důraz na spolupráci s rodiči

<p>Specifické cíle II. stupeň</p>	<p>1) Posílení úlohy učitelů v oblasti tvorby pozitivního sociálního klimatu 2) Včasná diagnostika a intervence při riziku vzniku RCH a kooperace s odborníky při jejich řešení. Zejména spolupráce s výchovnou poradkyní a třídními učiteli 3) Věnování pozornosti problematickým skupinám žáků nebo jednotlivcům, odhalování projevů rizikového chování mezi žáky 4) Osvojování a upevňování základních návyků hlavně v předmětu Rv: rozvoj osobnosti, rodina a širší sociální prostředí, péče o zdraví, osobní hygiena, režim dne, prevence zneužívání návykových látek, zdravá výživa, pohybová aktivita a zdraví, osobní bezpečí, sexuální výchova. Rv se prolíná s některými tématy ostatních předmětů 5) Zaměřit se na některá témata Rv i v ostatních předmětech: Aj, Nj – hygiena odívání, zdravá výživa, škodlivé účinky drog Př – rostliny, ze kterých lze vyrábět drogy, fyzické, psychické účinky drog, zdravý životní styl, sexuální výchova, pohlavní orgány Ch – chemické drogy – účinky Vv – výtvarné vyjádření vztahu k životu, drogám, společnosti... Ov – zdravý životní styl, režim dne, životní hodnoty, hospodaření – rodinný rozpočet, společenské mezilidské vztahy, komunikace, asertivita, mravní hodnoty, sebekontrola, sebeovládání, sociální nerovnost, lidská práva, problémy náboženské, partnerské, postižení lidé, osobní vlastnosti, citová, sociální zralost, ústava, zákony Čj – referáty, pozitivní vzory hrdinů z četby, hledání životních cílů, průběžně po celý rok v mluvním cvičení jsou probírána tato témata: Mládež a drogy, Příroda a já, Recyklace, Já a sport, Volný čas Z - místa, kde se drogy pěstují, rasismus, ohniska národnostních konfliktů D - náboženské problémy, pozitivní vzory osobností, fašismus, zákony a lidé Tv – zdravý způsob života, sport a doping ve sportu, relaxace, duševní hygiena 6) Sledovat často opakující se krátkodobé absence žáků – prevence záškoláctví. Spolupráce s rodiči žáků s tendencemi vyhýbat se školní docházce V problematických případech možnost vyžadování lékařského potvrzení 7) Sebevzdělávání učitelů v metodikách preventivní výchovy a ve výchově ke zdravému životnímu stylu 8) Zapojení vedení školy i kolegů do tohoto programu</p>
--	--

C. MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

I. Práce pedagogického sboru a vedení školy

1. V oblasti přímé práce pedagogů

V rámci výuky jsou a budou i nadále kromě tradičních metod práce využívány další metody, které se osvědčily. Výchova bude probíhat mezipředmětově. Některé používané metody práce: výklad, samostatné práce (koláže, referáty, slohové práce...), skupinové formy práce, hraní rolí, modelové situace, nácviky odmítání, asertivní techniky, besedy, relaxační techniky, brainstorming, diskuse atd.

2. Plán vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence RCH

Pedagogický sbor má možnost dle individuálních zájmů využít různé semináře, které pořádá: PPP Teplice, NIDV Ústí nad Labem, Pedagogické centrum – pracoviště Teplice a jiné dle aktuální nabídky.

3. Plán vzdělávání ŠMP v oblasti prevence RCH

Školní metodici prevence mají možnost dle individuálních zájmů využít různé semináře, které pořádá PPP Teplice, NIDV Ústí nad Labem, Pedagogické centrum – pracoviště Teplice a jiné dle aktuální nabídky.

4. Způsob spolupráce s ostatními pedagogy ve škole

Na naší škole funguje preventivní tým ve složení:

ředitel školy: Mgr. Bc. Jan Holub

školní metodik prevence pro 2. stupeň ZŠ a třídy LMP: Šárka Walterová

školní metodik prevence pro 1. stupeň ZŠ: Mgr. Soňa Korbová

zástupce ředitele a výchovný poradce: Mgr. Hana Dubnová

zástupce ředitele a výchovný poradce pro LMP: Mgr. Věra Brožová

Preventivní tým se schází dle aktuální potřeby, nejsou tedy stanoveny žádné pevně stanovené termíny porad.

Povinnosti jednotlivých členů preventivního týmu:

ředitel školy a zástupce ředitele

- orientace v problematice RCH
- znát skutečnou situaci na škole
- být garantem všeho, co se ve třídách podniká
- snažit se získat co nejvíce pedagogů pro spolupráci v oblasti prevence

výchovný poradce

- zaměřuje se na individuální kontakt s žáky a na hledání řešení problémů konkrétních jedinců, především výukové
- zprostředkovává kontakty s poradenským zařízením, s rodiči a s ostatními pedagogy
- angažuje se v kariérovém poradenství
- záškoláctví

metodik prevence

- vypracovává na škole školní MPP
- monitoruje výskyt RCH ve škole
- organizuje akce, které zajišťují prevenci výskytu RCH
- navrhuje řešení problémů spojených s výskytem RCH na škole
- doporučuje další kroky při výskytu RCH na škole – spolupráce s vedením, třídními učiteli a ostatními pedagogy
- spolupracuje s institucemi, které nabízejí odbornou pomoc
- snaží se získat finanční prostředky na realizaci preventivních aktivit (granty, projekty)
- navrhuje a organizuje další vzdělávání pedagogů v oblasti RCH
- spolupracuje s rodiči – osvěta, konzultace, doporučení

Spolupráce s ostatními kolegy probíhá především na pravidelných pedagogických poradách. Potřebuje-li kterýkoliv z kolegů konzultaci týkající se problému RCH, dohodne si schůzku dle potřeby.

Počty pedagogických pracovníků	Celkem	Podílející se aktivně na prevenci	Nepodílející se aktivně na prevenci
Vedení školy	3	Ano	
Třídní učitelé	15	Ano	
Ostatní pedagogičtí pracovníci (učitelé, vychovatelé, asistenti učitele)	12	Ano	

II. Spolupráce školy s rodiči

1. Způsoby seznámení rodičů s činností ŠMP, možnostmi spolupráce a MPP

Na třídních schůzkách dostávají rodiče informace o jménu, konzultačních hodinách (pro žáky i rodiče na přání dle potřeby po domluvě na tel. čísle 777 667 187) a náplní práce ŠMP, se kterým mohou řešit otázky týkající se projevů záškoláctví, různých forem závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů RCH. Školní metodik prevence, metodik prevence pro 1. stupeň dále poskytne rodičům kontakty na orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, metodika preventivních aktivit v poradně a odborná pracoviště (poradenská, terapeutická, preventivní, krizová a další zařízení a instituce), která působí v oblasti prevence rizikového chování. Umožní kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.

2. Aktivity pro rodiče

Název aktivity	Termín konání	Realizace
seznámení rodičů s MPP	říjen 2016	informace o dostupnosti MPP na webových stránkách školy
zapojení rodičů do mimoškolních aktivit (především u žáků 1. stupně)	průběžně	zájmové kroužky, jednorázové akce pořádané školou

3. Aktivity podporující spolupráci školy s rodiči

název aktivity	datum konání	vedoucí programu
Adventní odpoledne s rodiči	listopad 2016	M. Kolínková
Vánoce ve třídách LMP	prosinec 2016	Mgr. V. Brožová
Den otevřených dveří	jaro 2017	všichni učitelé
Velikonoční odpoledne s rodiči	březen/duben 2017	Mgr. Eva Šístková

III. Program preventivních aktivit pro žáky škol

- **Školní parlament**

Školní parlament tvoří 2 zástupci každé třídy budovy na Školním náměstí 177 (4. – 9. tř.), kteří jsou zvoleni svou třídou.

Cíl zřízení ŠP: zlepšení komunikace mezi žáky a vyučujícími, spolupodílení žáků na chodu školy.

Činnost ŠP: Upozorňují na problémy ve svých třídách (šikana, drogy, problémy s učiteli atd.), vznášejí návrhy na volnočasové aktivity. Školní parlament před Vánocemi organizuje sbírku pro zvířecí útulek – Žim.

- **Školní sběry**

Sběr papíru – žáci sbírají starý papír, soutěží mezi třídami, peníze za sběr se používají na financování školních akcí.

Sběr PET lahví a jejich uzávěrů – žáci odevzdávají ve škole používané PET lahve a uzávěry do pro tento účel vytvořených krabic

Sběr elektroodpadu: Recyklohraní – celorepublikový projekt, zapojení žáků školy do sběru elektroodpadu a jeho třídění, důležitost pro ekologii.

- **Surikata**

Žáci i učitelé dobrovolně přispívají částkou minimálně 20,- Kč na adoptované zvíře – surikatu v ZOO Ústí nad Labem

- **Školní časopis**

Celoroční projekt žáků 7. třídy v rámci volitelného předmětu Informační praktikum. Žáci vytvářejí časopis s informacemi ze života školy, vtipnými příběhy, zajímavými informacemi o přírodě nebo technice a vlastními kreslenými anekdotami

- **Osobnostní a sociální rozvoj a výcvik v sociálních dovednostech**

- **Vzdělávání žáků**

Prevence RCH je součástí školního vzdělávacího programu VšeVěd a je zahrnuta do základního vzdělávání, které obsahuje i výchovu ke zdravému životnímu stylu. Je třeba, aby různé aspekty preventivního působení byly mezipředmětově koordinovány.

- **Kroužky**

Samostatnou a obsáhlou kapitolu školní práce, kam je vhodné prevenci začlenit, tvoří aktivity mimo vyučování – zájmové vyučování, diskusní kluby, kurzy a kroužky, družiny a školní

kluby, ale i ozdravné pobyty, výlety a exkurze. Aktuální nabídka zájmových kroužků ve školním roce 2016/2017 na www.zsdubi1.cz

1. Způsob seznámení žáků s činností ŠMP, možnostmi pomoci a MPP

Na začátku školního roku navštěvuje školní metodik prevence všechny třídy a osobně se představuje, zároveň žáky informuje o svých konzultačních hodinách. Též žákům nastíní témata, se kterými se na něj můžou obracet a řešit otázky týkající se projevů záškoláctví, různých forem závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů RCH.

2. Rámcový harmonogram preventivních aktivit

Pro 1. stupeň ZŠ: cílem programu je vytvořit podmínky pro účinnou prevenci rizikového chování a je především zaměřen na osobní bezpečí.

Charakteristika programu: program je dlouhodobý, avšak počítá se změnami, které jsou nutnou reakcí na současný výskyt problémů ve škole. Je zaměřen na žáky 1. stupně, učitele i rodiče.

	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
září říjen listopad	Chodec - účastník silničního provozu	Chodec - účastník silničního provozu, tísňová volání, zdravý životní styl	Tísňová volání, základy 1. pomoci	Tísňová volání, linka bezpečí	Tísňová volání, linka bezpečí, rizikové chování - šikana a násilí
listopad prosinec leden	Úrazy, rizika, nebezpečí - doma, v zimě	Úrazy, rizika, nebezpečí - na horách, v zimě	Úrazy, rizika, nebezpečí - doma, na horách, v zimě	Riziková chování, šikana a násilí, záškoláctví	Kriminalita - krádeže a vloupání
leden únor březen	Tísňová volání, zdravý životní styl	Cyklista - účastník silničního provozu	Dopravní výchova, nehoda, bezpečné chování při cestování	Úrazy, rizika, nebezpečí - dopravní nehoda	Kriminalita - násilí, týrání dětí
duben květen červen	Úrazy, rizika, nebezpečí - v létě u vody	Úrazy, rizika, nebezpečí - v létě u vody, bodnutí včelou, vosou, kousnutí psem	Úrazy, rizika, nebezpečí - v létě u vody, nemoci	Úrazy, rizika, nebezpečí - v létě, u vody, požáry	Úrazy, rizika, nebezpečí - v létě, při sportu, zdravý životní styl

Pro 2. stupeň tříd ZŠ: cílem programu je vytvořit podmínky pro účinnou prevenci rizikového chování a je zaměřen na návykové látky, na rizika spojené s pohlavním stykem a nutnou reakcí na současný výskyt problémů ve škole. Je zaměřen na žáky 2. stupně tříd, učitele i rodiče na osobní ochranu a bezpečí.

Charakteristika programu: program je dlouhodobý, avšak počítá se změnami, nutnou reakcí na současný výskyt problémů ve škole. Je zaměřen na žáky 2. stupně, učitele i rodiče.

	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
září říjen listopad	Osobnost člověka, vývoj a formování osobnosti, rozvoj komunikačních dovedností navozujících příznivé klima v rodině, vztahy a pravidla soužití	Rozvoj komunikačních dovedností, respektování sebe sama i druhých, přijímání názoru druhého, empatie, chování podporující dobré vztahy	Rozvoj a cvičení sebereflexe, sebekontroly, sebeovládání a zvládnání problémových situací, rozvoj komunikačních dovedností - efektivní a asertivní komunikace	Morální rozvoj - cvičení zaujímání hodnotových postojů a rozhodovacích dovedností, situace ohrožující zdravý vývoj osobnosti se s problémem)
listopad prosinec leden	Dětství, dospívání – tělesné, duševní a společenské změny, rizika související s pohlavním stykem (pohlavní nemoci, nechtěné těhotenství)	Dospívání – vhodná míra zdrženlivosti v citových projevech na veřejnosti, nebezpečí sexuálního zneužívání	Předčasná sexuální zkušenost, sexuální orientace, sexuální zneužívání, komunikace se službami odborné pomoci	Nebezpečí v souvislosti s nechráněným sexem - nemoci přenosné pohlavním stykem, nechtěné těhotenství, nebezpečí sexuálního zneužívání
leden únor březen	Riziková chování – šikana, zneužívání návykových látek, alkohol a tabák, násilí a záškoláctví	Prevence užívání návykových látek – propagace tabákových výrobků a alkoholu formou reklamy, taktiky reklamních agentur	Stres, řešení stresu a jeho vztah ke zdraví kompenzační, relaxační a regenerační techniky k překonání únavy	Návykové látky - pomoc vrstevníkovi při problémech s návykovými látkami, trestní právo a návykové látky
duben květen červen	Bezpečné chování v sociálním kontaktu s vrstevníky a cizími lidmi, přítomnost v konfliktních a krizových situacích	Patologické hráčství, kyberšikana a jiná rizika při elektronické komunikaci Osobní bezpečí Manipulativní reklama a informace – reklamní vlivy, působení sekt	Prevence užívání návykových látek – nácvik způsobů odmítání, první pomoc při problémech s návykovými látkami Manipulativní reklama a informace – reklamní vlivy	Diskriminace a předsudky, právo - trestní odpovědnost mladistvých

Pro 2. stupeň tříd LMP: cílem programu je vytvořit podmínky pro účinnou prevenci rizikového chování a je zaměřen na rizikové chování, ochranu osobního bezpečí a na rizika spojené s pohlavním stykem.

Charakteristika programu: program je dlouhodobý, avšak počítá se změnami, které jsou nutnou reakcí na současný výskyt problémů ve škole. Je zaměřen na žáky 2. stupně tříd LMP, učitele i rodiče.

	6. ročník LMP	7. ročník LMP	8. ročník LMP	9. ročník LMP
září říjen listopad	Rozvoj komunikačních dovedností, respektování sebe sama i druhých, přijímání názoru druhého, empatie, chování podporující dobré vztahy	Rozvoj komunikačních dovedností žáků – podporující dobré vztahy ve třídě, respektování sebe i druhých	Rozvoj komunikačních dovedností žáků – cvičení zaměřená na efektivní a asertivní komunikaci	Rozvoj komunikačních dovedností žáků – cvičení zaměřená na sebereflexi a sebeovládání
listopad prosinec leden	Riziková chování – šikana, zneužívání návykových látek, násilí a záškoláctví	Praktický nácvik různých situací, technik při odmítání návykových látek	Riziková chování – šikana, zneužívání návykových látek, násilí a záškoláctví	Možná rizika při elektronické komunikaci kyberšikana a její prevence
leden únor březen	Puberta – tělesné a duševní změny chlapců a dívek možná rizika dospívání	Prevence nebezpečí sexuálního zneužití dospívajících	Sexuální orientace předčasná sexuální zkušenost a její rizika	Komunikace s odbornými pracovníci, přenosné nemoci přenášené nechráněným pohlavním stykem
duben květen červen	Nebezpečí o prázdninách – úrazy, rizika nebezpečí u vody, bodnutí hmyzem, pokousání psem	Nebezpečí o prázdninách – úrazy, rizika nebezpečí u vody, bodnutí hmyzem, pokousání psem	Nebezpečí o prázdninách – rizika související s pohlavním stykem (pohlavní nemoci, nechtěné těhotenství)	Nebezpečí o prázdninách – úrazy, rizika nebezpečí u vody, bodnutí hmyzem, pokousání psem, rizika související s pohlavním stykem

IV. Ostatní akce v oblasti prevence RCH

Ochrana člověka za mimořádných situací - sportovně branný den, filmové představení

V. Spolupráce s okolím školy

I přes již zmiňovanou dobrou spolupráci s některými organizacemi (MP Dubí, sociálním odborem na MÚ a PPP Teplice), jenž s námi spolupracují při řešení RCH, je stále co zlepšovat.

Ve srovnání se předcházejícími léty došlo ke zlepšení spolupráce s rodiči. Rodiče se snaží spolupracovat se školou, mají zájem o dění ve škole. Účastní se různých akcí, které škola pro jejich děti i je připraví. Někteří rodiče se i aktivně zapojují do činnosti školy v rámci volnočasových aktivit a vedou sportovní kroužky. Zvýšila se i návštěvnost našich webových stránek. Každoročně nabízíme rodičům možnost přijít do jakékoliv vyučovací hodiny a podívat se na výuku.

VI. Preventivní plán metodika prevence

Besedy a přednášky realizované metodiky prevence či přizvanými odborníky.

1. stupeň:

- Prevence kouření
- Osobní bezpečí (venku), tísňová volání
- Dopravní výchova
- Šikana
- Zdravý životní styl

2. stupeň:

- Právní vědomí
- Šikana, kyberšikana
- Zdraví životní styl
- Drogy
- Poruchy příjmu potravy

VII. Metodické pomůcky, informace, kontakty

Vytvoření knihovny, videotéky – propagace materiálu

- DVD vztahující se k problematice probírané v Rv
- využití materiálů, které přinesli k různým tématům sami žáci
- využití internetových zdrojů

1. Seznam knih:

autor	Název knihy
Prim. MUDr. K. Nešpor....	Jak předcházet problémům s návykovými látkami na základních a středních školách
C. Raynerová	Nenič své chytré tělo
Prof. MUDr. A. Janík....	Drogy a společnost
Prim. MUDr. K. Nešpor....	Alkohol, drogy a Vaše děti
J. Němec, I. Bodláková	Prevence zneužívání návykových látek
S. Wittwer...	Nejrychlejší cesta do nemocnice
M. Kolář	Bolest šikanování
M. Kolář	Skrytý svět šikanování ve školách
P. Pöthe	Dítě v ohrožení
J. Dunovský...	Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě
J. Holub a kolektiv	AIDS a my
E. M. Johnson	Jak se vyhnout AIDS
S. Meredithová	Dospívání a sex
I. Pondělíček....	Sexuální zraní mladého muže
H. Fleischhauer-Hardt...	Ukaž mi to!
R. Lapínská	Psychologie dospívání
M. Plzák	Dospělým vstup zakázán
J. Donát, N. Donátová	Důvěrně a otevřeně o sexualitě
A. Brzek a kolektiv	Průvodce sexualitou člověka
MUDr. M. Plzák Csc.	Klíč k výběru partnera pro manželství
MUDr. R. Uzel	Sex-odhalené tabu
J. Vedralová	Já se z těch rodičů zblázním

G. Leibold	Mentální anorexie
R. Portmannová	Jak zacházet s agresivitou
Z. Šimanovský, V. Mertin	Hry pomáhají s problémy
E. Fenwicková	Velká kniha o matce a dítěti
J. Melgosa	Zvládni svůj stres!
V. W. Foster	Nový začátek
B. Balcar	Knihy o zázračném světě kolem nás
J. D. Pamplona Roger, R. Uhrin	S chutí za zdravím
Nancy Van Peltová	Umění komunikace
Linda a Richard Eyrovi	Jak naučit děti hodnotám
Susie Brightová	Otevřeně o sexu
Jana Marhounová	Rv – Základy rodinného života I
Jana Marhounová	Rv – Základy rodinného života II

2. DVD

- Mezi stěnami – film o šikaně
- Zione - film v boji proti HIV/AIDS
- Pravda o drogách
- Řekni drogám ne!

3. Zřízení nástěnek na chodbách ve všech třech budovách ZŠ

Obsah:

- preventivní tým
- konzultační hodiny metodika prevence
- činnost, kontaktní adresy a telefonní čísla na organizace a poradenská centra v Teplicích a ÚL
- informace pro žáky, rodiče a zákonné zástupce
- informace pro pedagogy

4. Kontakty

Organizace	Jméno pracovníka	Kontakt (adresa, telefon, e-mail)	Způsob zapojení pracovníka do spolupráce
RELIÉF – poradenské a vzdělávací centrum WHITE LIGHT I., a.s.	Josef Radimecký	Pražská 47, 400 01, Vaňov, Ústí nad Labem mobil: 602378306, 602188113 www.wl1.cz	Odborné poradenství pro žáky ZŠ/SŠ a jejich rodiny pokud mají problémy ve vztazích, s užíváním drog, ve škole, s kamarády, v rodině apod.
Kontaktní centrum WHITE LIGHT I.	Mgr. Ivana Radimecká	Doubravská 122/5, 415 01 Teplice kc-teplice@wl1.cz www.wl1.cz tel.: 417 530 788 mobil: 724 867 648, 602 414 911	Řešení RCH souvisejících s návykovými látkami
Městská policie Dubí	velitel MP Tomáš Pykal	Střední 154/21, Dubí 3 pykal@mesto-dubi.cz tel.: 417 571 200	Interaktivní programy a besedy pro ZŠ
Městský úřad Dubí	Bc. Veronika Lipertová	Ruská 264/128, Dubí 1 lipertova@mesto-dubi.cz 417 554 636	vedoucí odboru školství a sociálních věcí
PPP Ústeckého kraje – pracoviště Teplice	Mgr. Veronika Lincová	Lipová 651 / 9, Teplice veronika.lincova@pppuk.cz tel: 417 533 625	Odborná pomoc při výskytu rizikového chování

VIII. Evidence a efektivita

V průběhu školního roku si metodici prevence zakládají veškeré záznamy o šetření rizikového chování žáků. Výstupy z projektových dnů na témata související s RCH (např. domácí násilí, trable s tělem, domácí násilí, osobní bezpečí, nemoc a zdraví ...) zpracovávají pedagogové na základě diskuse, které vedou se žáky, a hodnotících dotazníků zpracovávaných po skončení projektu. Tyto výstupy se dále zpracovávají a hodnotí se provedení daného projektu a jeho vlivu na žáky, ale také naplnění průřezových témat školního vzdělávacího programu. Žáci mohou vyjadřovat své názory přes zástupce ve školním parlamentu nebo prostřednictvím schránky bezpečí. S kolegy veškeré aktivity vyhodnocujeme v průběhu celého školního roku převážně formou diskuzí. Na konci školního roku se zpracovává závěrečná zpráva o činnosti v oblasti prevence rizikového chování (uskutečněné besedy a akce, vzdělávání pedagogů, zapojení žáků do mimoškolních aktivit, zapojení rodičů do činnosti školy ...) a o plnění MPP. Tato zpráva se přidává do závěrečné zprávy o činnosti školy.

Postupy pro jednotlivé situace RCH a program proti šikanování jsou v přílohách MPP.

IX. Propagace

- spolupráce s Dubským zpravodajem – informace o aktivitách vyplývajících z MPP
- na úrovni školy dát možnost a vytvořit podmínky žákům připravovat školní časopis
- webové stránky školy: zsdubi1.cz

X. Seznámení pracovníků školy s MPP

	Datum	Podpis ředitele školy
Seznámení ředitele školy s MPP	30. 9. 2016	
Seznámení pedagogického sboru školy s MPP	17. 10. 2016	

Použité zkratky:

MPP – Minimální preventivní program

RCH – Rizikové chování

ŠMP – Školní metodik prevence

ŠP – Školní parlament

Vypracovala: Šárka Walterová

ZŠ Dubí 1, Školní nám. 177

417 01 Dubí 1

D. PŘÍLOHA – ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné respektující a spolupracující prostředí. Šikana je jev, který doprovází společnou výchovně vzdělávací činnost. Může se vyskytnout i na naší škole. Chceme být připraveni a snažíme se vytvářet prostředí důvěry, které výskyt šikany minimalizuje. Užíváme takové metody, přístupy a techniky, které vedou k včasnému objevení všech podob rozvíjející se šikany. Tento školní program proti šikaně je otevřený a lze jej doplnit o zkušenosti žáků, rodičů a pracovníků školy. Důležitým předpokladem pro fungování programu je celoškolský přístup (jednotnost a důslednost).

Naše cíle jsou:

- snažit se vytvořit prostředí omezující vznik šikany (prevence),
- být ve střehu a odhalit počínající šikanu dříve, než se plně rozvine,
- vhodnými prostředky zamezit jejímu dalšímu trvání.

I. Šikana – základní pojmy

1. Vnější charakteristika šikanování

- Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky např. v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Rovněž se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu.
- Kyberšikana je jednou z forem psychické šikany. Je to zneužití ICT (informačních a komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrožit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost.
- Důležité znaky šikanování: záměrnost, cílenost, opakování (není podmínkou), nepoměr sil, bezmocnost oběti, nepříjemnost útoku, samoúčelnost agrese.
- Za šikanování se nepovažuje šikádlení a agrese, která nemá znaky šikanování (opakování, záměrnost atd.). Například, když se tzv. „poperou“ dva přibližně stejně silní žáci kvůli dívce, která se jim oběma líbí, nejde o šikanování, protože tu chybí nepoměr sil, kdy oběť se neumí nebo z různých příčin nemůže bránit.
- Kyberšikanou není oprávněná kritika na internetu bez zlého úmyslu, bez nadávek

a ponižování. Termínem kyberšikana neoznačujeme rovněž vzájemné internetové psychické násilí a ani věcný konflikt (i opakovaný) mezi rovnocennými partnery.

- Od kyberšikany je potřeba odlišovat příbuzné fenomény, které jsou často s kyberšikanou provázány nebo se s ní částečně překrývají, nicméně samy o sobě označují jiný typ násilného chování. Patří mezi ně například happy slapping, sexting, hoax, spam, cyberstalking, flaming, phishing (podrobněji viz metodické doporučení, příloha č. 7 - Kyberšikana).

2. Projevy šikanování

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany podle typu agrese – typu nebo prostředku týrání patří:

- fyzická agrese, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti);
- verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí informačních a komunikačních technologií);
- smíšená šikana, kombinace psychické a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

Podstatnou vlastností šikany je skrytost. Ta je dána tím, že často odhalení zejména pokročilé šikany brání z rozličných důvodů a pohnutek všichni účastníci vyšetřování včetně oběti. Z tohoto důvodů je důležité umět rozpoznat přímé a nepřímé signály šikany.

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislným, nebo pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;

- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Rodiče žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechutí jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ztráta chuti k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresori mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům;
- dítě si stěžuje na neurčitě bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma;
- své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

II. Prevence šikany

- Podporovat rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky.
- Vést žáky k sebedůvěře, přiměřenému sebevědomí a odpovědnosti za své jednání.
- Jednat s dětmi jako s partnery, bez výjimky respektovat jejich práva, zároveň vést k plnění povinností.
- Co nejvíce omezit nudu při výuce- šikana, často vzniká jako zdroj zábavy pro agresory.
- Udržovat ovzduší důvěry mezi žáky a pedagogy.
- V kritických situacích dát jasně najevo, že toto chování je špatné a nelze je tolerovat.
- Nebýt lhostejný k projevům agresivity, a to i v případě, že nejsem pověřen dozorem.
- Informovat žáky, ale i rodiče, na koho se obrátit při problémech – třídní učitel, školní schránka důvěry, výchovný poradce, vedení školy, metodik prevence, linka důvěry.....
- Snažit se mít přehled o vzájemných vztazích ve třídě i mimo ní. Třídní učitel by měl znát záliby svých žáků, zajímat se o to, jak tráví volný čas, a umět si umět si s nimi o tom popovídat, mají-li zájem.

1. Prevence ve vyučovacích hodinách

TU sledují vztahy ve třídě, podílí se na rozvoji pozitivních vztahů mezi žáky a na zlepšení třídního klimatu. Žáci jsou poučeni o tom, co je a co není šikana, na koho se mají obrátit, mají-li na šikana podezření (TU, VP, metodik prevence, vedení ZŠ, schránka důvěry, dozory). Téma prevence šikanování je zpracováno do jednotlivých předmětů (především Rv a prvouka). Učitelé se soustřeďují na rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky, pracují s pravidly třídy a dynamikou třídního kolektivu, spoluvytvářejí bezpečné prostředí školy (vyzvedávají i dílčí úspěchy slabších žáků, kteří se mohou stát terčem šikany, vyzvedávají příklady slušného chování a vzájemné pomoci, motivují ostatní, aby se takové chování stalo normou apod.).

2. Prevence mimo vyučování

ZŠ provádí prevenci o přestávkách (dozory ve třídách, na chodbách) a při všech činnostech organizovaných školou (exkurze, výlety, vycházky, kroužky, školní družina). Žáci i rodiče mají možnost využívat schránku důvěry, konzultace u výchovné poradkyně a metodika prevence, e-mailových adres pracovníků školy.

3. Školní řád

Ochranný režim je zajištěn a garantován školním řádem. Školní řád stanoví pravidla chování ve škole, zakazuje násilí žáků vůči spolužákům a stanoví způsob potrestání. Žáci jsou v dané oblasti poučeni třídními učitelkami. Pedagogičtí pracovníci provádějí účinný dozor.

4. Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou seznámeni se základními dokumenty formou webových stránek. Jakékoliv podezření na šikana svého dítěte hlásí buď třídnímu učiteli, vedení školy, výchovné poradkyni, metodikovi prevence či kterékoliv učitelce, které důvěřuje.

Kontakty jsou uvedeny v žákovských knížkách. Spolupráce se odvíjí i se zástupci rodičů ve Školské radě. Rodičům jsou umožněny pravidelné schůzky a možnost kontaktovat kohokoli z pedagogických pracovníků ve škole po předchozí domluvě.

5. Spolupráce s institucemi

Škola spolupracuje i s jinými organizacemi, zvláště PPP, MP a Policíí ČR či OSPOD (orgán sociálně – právní ochrany dětí a mládeže) apod.

6. Předávání informací

Do prevence proti šikaně jsou zapojeni všichni pracovníci školy. Informace si mezi sebou předávají na pedagogických radách i formou individuálního pohovoru. Dobrá komunikace jednotlivých pracovníků ZŠ a vedení ZŠ umožňuje pružně reagovat v krizových situacích.

Předávání informací

1. **pravidelně** - na poradách
2. **průběžně** – kdokoli z pracovníků ZŠ zaznamená jakékoli příznaky nezdravých vztahů a nevhodného chování mezi žáky, ihned to sdělí třídnímu učiteli, výchovné poradkyni, metodikovi prevence nebo vedení ZŠ
3. **informace na webových stránkách ZŠ** – pro pracovníky ZŠ, žáky, rodiče

III. KRIZOVÝ SCÉNÁŘ PRO POČÁTEČNÍ STADIA ŠIKANY

ZŠ má vytvořen **Krizový plán pro řešení šikany**. Tento plán je pro všechny pracovníky ZŠ závazný. Šetření šikany vždy provádí metodik prevence ve spolupráci s užším týmem, který může tvořit druhý metodik prevence, výchovná poradkyně, třídní učitel, ředitel školy.

Zdroje informací:

- sdělení rodičů
- vlastní pozorování
- poznatky od vyučujících nebo žáků

Všichni pedagogičtí pracovníci musí postupovat koordinovaně a chránit zdroj informací.

1. KROK – odhad závažnosti

Velmi důležité je určit, zda:

- daný problém vyřešíme v rámci školy,
- požádáme o pomoc odborníka zvenčí (PPP, SVP).

V případech pokročilého stadia už tato problematika patří odborníkům.

Pro odhad závažnosti máme 4 kritéria:

- způsob chování a vypovídání obětí a svědků,
- závažnost a četnost agresivních projevů,
- čas – jak dlouho šikanování trvá,
- počet agresorů a obětí.

Stadia šikanování:

V prvním a druhém stadiu může šikanu řešit škola, v pokročilejších stadiích je nutné obrátit se na odborníky.

1. **Stadium** – mírné, převážně psychické formy násilí, žák není oblíbený, nebaví se s ním, pomlouvají ho, vymýšlí na jeho účet drobné legrácky. Tato zárodečná forma se vyskytuje téměř ve všech sociálních skupinách. Pokud se této počáteční podobě opakovaného „legračního“ ubližování slabšímu nebudeme věnovat, může se z ní stát i pokročilá šikana. K tomu může přispět, ať už vědomě, či nevědomě, sám pedagog (častěji vytýká nějakému žákovi jeho slabiny nebo neschopnost, snižuje jeho autoritu).
2. **Stadium** – počátky fyzické agrese. Spolužáci si na neoblíbeném dítěti začnou odreagovávat nepříjemné pocity, např. z očekávané písemné práce nebo prostě jen z toho, že je docházka do školy obtěžuje.

3. **Stadium** – vytváří se skupina spolupracujících agresorů, už se nešikanuje nahodile, ale systematicky. Objevuje se falešná solidarita – normou třídy je „nebonzovat“. Projevuje se pokřivená morálka – všichni o šikaně vědí, ale nikdo nic neudělá.
4. **Stadium** – normy agresorů jsou přijaty většinou třídy. I mírní a ukáznění žáci se mohou začít chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka.
5. **Stadium** – násilí jako normu přijímají všichni žáci ve třídě. Dokonce i oběť přijme normy skupiny za své a nepřipadá jí to nenormální. Oběť agresora brání. Tato šikana se v současné době může objevit i ve třídách základních škol.

2. KROK – rozhovor s informátory a obětí (provádí především metodik prevence)

- Jakoukoliv informaci nezpochybňovat, ale prověřit a vše si zaznamenat. Nereagovat obranně, nebagatelizovat. Chránit zdroj a obsah informací.
- Důležité je, aby nás oběť vnímala jako oporu a cítila od nás možnou pomoc. My musíme trpělivě naslouchat a vcítit se do situace oběti.
- Rozhovor musí být proveden tak, aby o něm ostatní spolužáci nevěděli (možná pomsta agresorů). S obětí je nutné hovořit jiný den než s agresory.
- Důležité je domluvit se s rodiči na spolupráci, na způsobu ochrany dítěte, ubezpečit je, že pomůžeme a naznačit příští kroky.

3. KROK - nalezení vhodných svědků a rozhovory s nimi

- Žáci, kteří s obětí sympatizují, kamarádi s ní nebo ji alespoň neodmítají. Nevybíráme si podle svých sympatií, ale spíše na doporučení předchozích svědků.
- Rozhovor se svědky vést jednotlivě mezi čtyřma očima, aby o nich nevěděli ostatní žáci (souvisí s ochranou oběti).
- Závažnou chybou vedoucí k ohrožení vyšetřování je společné vyšetřování svědků a agresorů. **Za zásadní chybu je považována konfrontace oběti a agresora!!** Někdy to dokonce vede k tragikomickým závěrům, kdy oběť je označena za agresora a za příčinu nesvárů ve skupině.

4. KROK - ochrana oběti

- Zvýšená pozornost ve školním klimatu třídním učitelem, zvýšený dozor, zorganizovat bezpečné příchody a odchody dítěte ze školy.
- Po dobu šetření je možné se souhlasem vedení školy nechat oběť doma.
- Lze doporučit rodičům odborníka z PPP nebo SVP (středisko výchovné péče), či jiné instituce zabývající se touto problematikou.

5. KROK – rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

- Dokud nemáme shromážděné důkazy, nemá smysl s agresorem mluvit. Vše zapře a podezření vyvrátí nebo zpochybní. Hlavně však dostane echo, že někdo žaloval.
- Rozhovor má v první řadě agresora okamžitě zastavit a ochránit oběť, ale i jeho před následky jeho činů. Většinou se dá použít princip „přitlačení ke zdi“. Např. ho upozorníme, že při jakémkoli náznaku šikanování bude jeho potrestání přísnější, případně to bude ohlášeno policii apod. Zároveň zdůrazníme, že k jeho snaze napravit situaci, bude přihlédnuto při řešení jeho chování.

6. KROK – jednání výchovné komise

Složení výchovné komise: vedení školy, metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel, rodiče žáka, případně odborník z PPP, SVP.

Orientační posloupnost vedení jednání:

- Zákonní zástupci jednotlivých žáků (agresorů) by měli být zváni na jednání ve škole písemnou formou a mezi jednotlivými jednáními se zákonnými zástupci by měla být časová prodleva.
- Seznámení rodičů s problémem, který jsme zjistili – projevy chování u jednotlivého konkrétního dítěte (agresora) – vedení školy, popř. řešitel problému (ŠMP, VP, TU).
- Postupné vyjádření všech pedagogů – jaký postoj zaujímá škola k těmto nevhodným a nežádoucím projevům chování – vedení školy.
- Vyjádření žáka.
- Vyjádření zákonných zástupců – možná navrhovaná řešení ze strany rodičů, možnosti řešení pro nápravu chování u svého dítěte (agresora), aby se situace zlepšila, možnost spolupráce se školou.
- Rozhodování komise za zavřenými dveřmi.
- Seznámení rodičů a žáka se závěrem komise – konkrétní možná řešení – seznamuje vedení školy, domluva na časovém horizontu z hlediska nápravy chování agresora, zpětná kontrola, zda se situace uklidnila – třídní učitel, upozornit rodiče na další výchovná opatření, pokud tato přijatá opatření nepomohou – vedení školy.
- Provedení zápisu z jednání, který obsahuje závěr, podpisy všech zúčastněných osob a souhlas rodičů, že byli s celou záležitostí seznámeni a s navrhovanými řešeními souhlasí.

7. KROK – rozhovor se zákonnými zástupci oběti

- U počáteční šikany, která se dá vyšetřit během jednoho nebo dvou dnů, obvykle proběhne až po jejím vyšetření. Úkolem je rodiče informovat o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních.
- Sejít se v jiný den, než jsou výchovné komise.

- Sdělit zákonným zástupcům, jak jsme v dané věci postupovali (kroky řešení, závěry, domluva na dalších opatřeních, možnosti další spolupráce).
- Časový horizont pro sledování situace (po týdnu, 14 dnech).

8. KROK – práce s celou třídou

- Uzavření celé záležitosti vedením školy přede všemi žáky ve třídě. Výsledky šetření šikany, včetně potrestání agresorů je nutné oznámit před celou třídou. Děti musí vědět, že ve škole šikana nebude trpěna. Jestliže děti (přihlízející většina) neuvidí, že my jsme zásadně proti takovému jednání, začnou ho považovat za normální.
- Ozdravení třídy – dlouhodobý proces.
- Nastavení nových funkčních pravidel, třídu neustále sledovat.
- TU + ŠMP informovat všechny členy pedagogického sboru (obecné informace – shrnutí případu, seznámit je s nastavenými pravidly).
- Jednotnost a důslednost pedagogického sboru.
- Při nezastavení problematiky šikanování kontaktovat ŠMP, VP (přivolání pomoci – instituce zabývající se touto problematikou).

IV. Evaluace

Vyhodnocování programu probíhá průběžně na poradách, celkové hodnocení se provádí 1x ročně na konci školního roku ve spolupráci s PPP Teplice.

Vypracovala: Šárka Walterová
ZŠ Dubí 1, Školní nám. 177
417 01 Dubí 1